

Coronakrisen er et forstørrelsesglas

v. Ole Raakjær, sogne- og hospicepræst

Kriser er ligesom et forstørrelsesglas. De forstærker og gør noget tydeligt, som vi ellers let kommer til at overse. De kalder på både det værste og bedste i os.

Vi er både onde og gode

Jeg hørte forleden, at nogle drenge var gået rundt i en dagligvareforretning med ansigtsmasker på. Når de så kom tæt på folk, rev de grinende maskerne af og hostede dem direkte ind i ansigtet. Selvom det ikke var selvoplevet, kom jeg til at koge af raseri. Jeg tror helt sikkert, jeg spontant havde smækket dem en lussing. Kønt var det ikke heller ikke, da Mette Frederiksen på det første corona-pressemøde forsøgte at berolige os med, at vi jo ikke har en forsyningskrise, at der hverken var mangel på rugbrød eller toiletpapir, og folk så bagefter stillede sig op i lange køer i Netto med indkøbsvogne, der bugnede af netop rugbrød og toiletpapir. Når vores krybdyrhjerne går i overlevelsesmode, kan vi kun tænke på os selv. Så bliver de andre til fjender, der truer os.

Men krisen kalder også på det bedste i os. Det er ikke tal på historierne om vildt fremmede, der tilbyder sig med børnepasning, indkøb og andre praktiske ting. Jeg talte i går med en ældre kvinde, der i forvejen døjer med luftvejsproblemer, og som jo derfor er særlig udsat, hvis hun skulle blive smittet. Hendes voksne børn bor på Sjælland, så de har svært ved at hjælpe hende med de daglige fornødenheder. Men det tager en nabo sig af. Hun køber ind og holder øje med om gardinerne i kvindens køkken bliver rullet op hver morgen, som de plejer. Også den gensidige opmærksomhed, hjælpsomhed og generøsitet blomstrer i denne tid.

På den måde gør corona-krisen os opmærksomme på, at forestillingen om, at vi inderst inde kun er gode, ikke holder vand. Alle uden undtagelser rummer vi både det gode og det onde, det lyse og det mørke. Vi kan ikke bilde os, at det kun er de andre, der er onde. Derfor må vi også hver især tage os i agt for, at egoismen og selvisheden ikke skal overmande os og tage styringen. "Elsk din næste, dit medmenneske, som dig selv!" siger Jesus et sted. Det betyder ikke, at du skal have de samme følelser for din nabo, som du har for barn, din ægtefælle eller din kæreste. Det går ikke på følelsen. Det går på handlingen, og så kan vi trods alt bedre være med.

Vi er sårbare, skrøbelige og dødelige

Coronakrisen viser os også noget andet. Normalt går vi rundt at tænker, at vi har magten og kontrollen over vores liv, hvis vi da ellers vil sætte nok ind på det. "Alt kan forbedres, og du skal gøre det selv!" lyder mottoet. Vi bilder os selv ind, at vi har alle muligheder, bare vi gør det rigtige eller får den rigtige hjælp. Men coronavirussen viser os, at det er løgn. Den afslører, at den sårbarhed, skrøbelighed og dødelighed, vi så brutalt bliver konfronteret med, ikke er et brud med menneskelivets grundvilkår, men tværtimod er en påmindelse om dem. Det er eksistentielle vilkår, vi ikke kan smyge os udenom. Vi kan ikke lægge dem bag os, bare vi bliver kloge eller

selvudviklede nok. Normalt kan vi skubbe den slags til side, fortrænge det, lade som det kun gælder de andre, de syge, de svage, de udsatte. Men med de daglige opdateringer på antal smittede, indlagte og døde af Covid-19 er det ikke længere muligt. Også du og jeg er sårbare, skrøbelige og dødelige. Det er ikke et problem, der kan løses. Det er en byrde, der bæres. Og byrder kan ikke tage fra hinanden, uanset hvor gerne vil vil. Heller ikke fra vores børn og børnebørn. Men vi kan i det mindste sørge for, at de og vi ikke skal være alene med byrderne. For ensomhedens byrde er den tungeste af alle. Og det er en særlig udfordring her i denne tid, hvor vi helst skal holde os for os selv.

Vi er afhængige fra vugge til krukke

Derfor afslører coronakrisen også, hvor afhængige vi er af hinanden. I en kultur, hvor afhængighed normalt betragtes som noget negativt, vi både kan og skal lægge bag os, er det måske en af de allervigtigste ting, vi skal huske på den dag, vi vender tilbage til almindelige liv: At vi er afhængige fra vugge til krukke; at andre mennesker bærer noget af vores liv i deres hænder, og vi bærer noget af deres i vores, sådan som den danske teolog K.E. Løgstrup har sagt det. Vi skylder vores liv væk til andre. Det mærker vi særligt nu. Vi (gen-)opdager, hvor meget brug vi har for hinanden for at være mennesker. Isolation er tegn på menneskelig elendighed. For at vi kan blomstre, har vi brug for fællesskaber. For uden det at se og blive set, uden at kunne tale og lytte, uden at kunne hjælpe hinanden indbyrdes, er vi ikke mennesker. Ingen er os selvforsynende. Vi er ikke "selfmade", selvom vi til daglig helst vil tro det. I kristen forstand har Gud skabt os til fællesskab. Derfor er det at være skabt i Guds billede, sådan som skabelsesberetningen fortæller, heller ikke en indre kvalitet i os. Det er ikke en rationel eller intellektuel kapacitet, men det er det, at vi er skabt til relation til Gud og til hinanden. Det er i relationen vores gudbilledlighed ligger. Det er det, krisen gør tydelig.

Vær barmhjertig

I Lukasevangeliet i Det nye testamente hører vi, at en jødisk skriftklog henvender sig til Jesus og vil vide, hvem der er hans næste, hans medmenneske, og dermed hvem han har ansvar for? Jesus fortæller nu historien om en mand, der på vejen fra Jerusalem til Jeriko bliver overfaldet af røvere, som tager alt, hvad han ejer, slår ham og lader ham ligge i halvdød i vejkanten. To af samfundets spidser, en præst og en tjener ved templet i Jerusalem, kommer tilfældigvis forbi. De ser ham, men går begge to forbi. Så kommer en samaritaner, dvs. en der tilhørte det folkeslag som beboede Samaria i oldtidens Palæstina, og som blev betragtet med foragt af jøderne. Han får medlidenhed med ham, rensker hans sår, løfter ham op på sit ridedyr og bringer ham til et herberg, hvor han sørger for ham. Og næste dag betaler han værten for at pleje ham. Og slår pengene ikke til, vil han betale værten, når han kommer tilbage. Da Jesus har fortalt historien, spørger han den lovkyndige: "Hvem af disse tre synes du var en næste for ham, der faldt i røveres hænder?" Den lovkyndige svarer: "Han som viste ham barmhjertighed". Og Jesus sagde: "Gå du hen og gør ligeså".

Hvem, der i denne coronatid, er hjælperen, og hvem, der har brug for hjælp, kan hurtigt skifte. Men brug for hinanden, det har vi i sandhed. Som det hedder i en ny salme:

1. Det var ved et tilfælde,
at en fremmed rejsende
så en nødstedt ligge
for sig selv.

Det var en tilfældighed,
men blev en nødvendighed,
at en så barmhjertig
kom forbi.

2. Det er ved et tilfælde,
at jeg ser en anden, som
mangler bo og klæder,
mangler hjem.
Jeg er den tilfældige
medmenneskekærlige,
når jeg ser en anden
med Guds blik.

3. Det er ved et tilfælde,
at en ukendt rejsende
svøber tøj og tæpper
rundt om mig.
Jeg er den tilfældige
nødstedte på andres vej
helt afhængig af, at
du ser mig.

Mirian Due, 2016